

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter...

Jahr: 1750

Kollektion: Zoologica

Werk Id: PPN369547365

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PID=PPN369547365> | LOG_0092

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

Tabula Trigesima tertia

Adiantum exhibet *volubile majus*, five *Polypoides*, ac quidem primam ejus speciem, cui proxime adcedit *Phyllitidi* multifidæ adfinis *Filix scandens* in pinnas tantum divisa, oblongas, angustas, non crenatas *Sloan. Hist. Jam. Tom. 1. Tab. 46. fig. 1.*

CAPUT QUINQUAGESIMUM TERTIUM.

Capillus veneris. Micca miccan utan.

Undecima inter *Filices* species est elegans ac tenera herbula, cum vero *Capillo veneris* proxime conveniens, ac pro eo habenda. Multi exsurgunt tenues rectique caules una ex radice, vix filii nautarum crassitiem habentes, pedem vel ulnam alti, ex ruffo & nigro colore splendentes, glabri, nudi, interne cavi & fragiles, tenuibus cauliculis, nigro Accarbahar simillimi. Hi sese dividunt inregulariter in plures laterales ramulos, ex ruffo quoque colore nigri & splendentes, quorum superiores adeo subtiles sunt, ut setum equinum vel capillum feminae referant, quivis vero peculiare gerit foliolum, Rutaceum quasi, magnitudine nummi Germanici, sed trigonum, quorum superius latus latissimum est & ibi dentatum, quædam vero profundius incisa sunt, instar *Apii*, ac præsertim tenera, ac præterea juxta oram superiorem rotundis punctulis notata, ut & ruffis quasi oculis, qui sensim nigrescunt, foliolum hoc porro tenerimum est, tenuissimum, ac læte virens, atque ad quamvis incisionem subtus decurrit subtilis venula per folii longitudinem. Quædam foliola in bina vel tria segmenta profundius incisa sunt instar *Apii*, ita ut incolæ pro ejus specie hanc habeant, ac sic nominent.

Nullum habet saporem nisi leviter *Filicinum*. Radix vilis est, muscosa, ex brevibus, ruffis, & muscosis fibrillis constans, non repens, licet plurimæ semper plantulæ conjunctæ sint.

Nomen. Latine *Capillus veneris Amboinicus*; Malaiçe & Amboirice *Micca miccan utan*, quasi dicas *Apium silvestre*; quum Amboinenses illum pro hoc habeant, quod tamen erroneum est.

Locus. In Amboina raro eum inveni, ac fere solummodo in regione *Lariques*, semper in solo argilloso luteo ad montium pedes, & ad ripas altas ex simili terra constructas, ubi humidum est, & guttæ ex terra exsulant. In monte crescebat, in quo *Lariques* regio sita est, uti & in litore alto haud longe sito a rupe dicta *Cono saccharario* nostratibus. Quæ in acutis & præruptis crescit scopulis, crassiora & firmiora gerit folia, magisque incisa, cum *Dryopteris* convenientia.

Usus. Quum tam raro reperiatur, usus ejus apud incolas ignotus est, sed puto in omnibus rebus posse adhiberi loco veri *Capilli veneris*.

Tabula Trigesima quarta

Ad Figuram primam *Capillum Veneris* exhibet *Amboinicum*, cum quo convenit *Adiantum fruticosum*, *Coriandri folio*, *Jamaïcense*, pediculis foliorum politiore nitore nigricantibus *Plukn. Almag. pag. 10. & Phyt. Tab. 254. fig. 1.* & *Adiantum ramosum* pediculis lucidis & nigris *Plum. Tab. 95. de Filic. Amer.*

Figura secunda *Dryopteris* sifit *campestrem*.

De drie en Dertigste Plaat

Vertoont het groote slingerende *Adiantum polypoides*, en wel de eerste soorte daar van, aan welke het naaste komt de Vaare, gelyk aan de veel verdeelde Hartstong, verdeelt in langwerpige, smalle, en niet getande bladen van *Sloan. Hist. Jam. Tom. 1. Tab. 46. fig. 1.*

DRIE EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

Het Venus-baair.

De elfde soorte onder de vare Kruiden, is een schoon en teer kruidje, met de regte *Capillus veneris* naaſt over een komende, en ook daar voor te houden. Daar schieten veele dunne regte steelen uit eene wortel, schaars zoo dik als een zeilgaarn, een voet, of een elle hoog, uit den rossen, en zwarten blinkende, glad, kaal, binnen bol, en breekzaam, de dunne ryskens van 't zwart Accarbahar beel gelyk. Deze verdeelen bun zonder order in veele zydetakjes, mede uit den rossen zwart-blinkende, waar van de bovenste zoo zuhtiel zyn, als een paard-baair, of vrouwenbaair, ieder draagt een byzonder blaadje als van een Ruite, in de grootte van een Duitzen penning, dog driexydig, waar van de voorste de breedste is, en aldaar gekerft, zommige ook dieper gesneden als een *Apium*, inzonderheid de jonge, en daar en boven langs de voorste zyde, met rondpuntjes, en roſſe oogjes bezet, die met 'er tyd zwartagtig werden, voorts is het blaadje zeer dun, teer, blyde-groen, en na yder kerfje loopt van onderen een zuhtiel adertje, in de lengte van 't blad. Zommige bladeren zyn twee of drie deelen dieper gesneden, als een *Apium*, zoo dat het de Inlanders voor een mede soorte daar van aanzien, en ook zoo noemen.

Zy hebben gants geen smaak, dan een weinig na Varen trekkende. De wortel is gering, mosagtig, van korte, roſſe, en mede mosagtige vaxelingen gemaakt, niet kruipende, hoewel men altyd veele struikjes by malkander vind.

Naam. In 't Latyn *Capillus veneris Amboinicus*; in 't Maleits en Amboins *Micca miccan utan*, quasi dicas *Apium silvestre*; dewyl 't de Amboinesen daar voor aanzien, daar in ze nogtans ongelyk hebben.

Plaats. Ik heb 't in Amboina zeer weinig gevonden, en schier alleenig in 't District van *Larique*. Altyd op een geelle kleigront in 't hangen der bergen, en aan steile oevers van diergelyke aarde gemaakt, daar 't vogtig is, en de droppels uit de aarde sweeten. Het stond aan den berg, daar de *Negorye Larique* op leid, als mede op een steil strand, niet verre van de *Klip zuikerbroodje* genaamt. Het geene op scherpe klippen wast, heeft dikker, en styver bladeren, meer gesneden, en met het *Dryopteris* over een komende.

Gebruik. Dewyl het zoo weinig gevonden wert, is zyn gebruik by de Inlanders nog onbekent, maar ik boude het daar voor, dat het in alle dingen mag gebruikt werden, als opregte *Capillus veneris*.

De vier en Dertigste Plaat

Vertoont in de eerste Figuur het Amboinsche Venus-baair, waar mede overeenkomt het heesteragtige Javaansche *Adiantum* met het blad van de Coriander, en de steelen der bladeren zwart, glad blinkende van *Plukn. Almag. pag. 10. en Phyt. Tab. 254. fig. 1.* en het takkige *Adiantum* met heldere en zwarte steelen, van *Plum.* over de *Americaansche Vaaren*, *Tab. 95.*

De tweede Figuur verbeelt de *Velt Dryopteris*.